

NÂNG CAO NHẬN THỨC TRÁCH NHIỆM CHO CÁN BỘ, ĐẢNG VIÊN VỀ PHÒNG, CHỐNG THAM NHŨNG, TIÊU CỰC TRONG CÔNG TÁC CÁN BỘ

ĐỖ XUÂN TUẤT (*)

Tóm tắt: Tham nhũng, tiêu cực trong công tác cán bộ gây ảnh hưởng rất lớn đến công tác xây dựng Đảng và hệ thống chính trị, làm giảm niềm tin của Nhân dân đối với Đảng, Nhà nước và chế độ xã hội chủ nghĩa. Để khắc phục tình trạng này, trước hết cần nâng cao nhận thức cho cán bộ, đảng viên, bởi từ nhận thức đúng đắn sẽ có hành động đúng đắn để thực hiện thành công phòng, chống tham nhũng, tiêu cực trong công tác cán bộ.

Từ khóa: Công tác cán bộ; hệ thống chính trị; phòng, chống tham nhũng, tiêu cực; tham nhũng; xây dựng đảng.

Abstract: Corruption and negative phenomenon in the personnel operation cause significant influence on the construction of the Party and political system, impairing the people's trust in the Party, State, and socialist regime. To cope with and prevent from this issue, it is necessary to first raise the awareness for officers and party members so that they may take right actions to successfully combat and prevent from corruption and negative phenomenon in the personnel operation.

Keywords: Personnel operation; political system; combat and prevention from corruption and negative phenomenon; corruption; party construction.

Ngày nhận bài: 06/8/2023 Ngày biên tập: 27/10/2023 Ngày duyệt đăng: 21/11/2023

1. Trong xây dựng Đảng và hệ thống chính trị, công tác cán bộ giữ vai trò “then chốt của then chốt”. Đảng ta khẳng định: “Phải thấm nhuần sâu sắc quan điểm công tác cán bộ là nhiệm vụ “then chốt” của công tác xây dựng Đảng, có liên quan đến sự sống còn của Đảng và vận mệnh của chế độ; cán bộ là cái gốc của mọi công việc, là nhân tố quyết định sự thành bại của cách mạng⁽¹⁾. Công tác cán bộ là nhiệm vụ đặc biệt quan trọng, nhằm nâng cao năng lực lãnh đạo, cầm quyền và sức chiến đấu của Đảng; xây dựng hệ thống chính trị trong sạch, vững mạnh, tinh gọn, hoạt động hiệu lực, hiệu quả, đáp ứng yêu cầu ngày càng cao của công cuộc bảo vệ, xây dựng và phát triển đất nước thời kỳ mới.

(*) PGS.TS; Phó Viện trưởng Viện Hồ Chí Minh và các lãnh tụ của Đảng; Tổng Biên tập Tạp chí Nghiên cứu Hồ Chí Minh

(**) Bài viết trong Kế hoạch tuyên truyền về Phòng, chống tham nhũng, tiêu cực trong công tác cán bộ

Để xây dựng đội ngũ cán bộ, đảng viên có phẩm chất, năng lực, uy tín, ngang tầm nhiệm vụ, phải thường xuyên nâng cao nhận thức trách nhiệm cho cán bộ, đảng viên về phòng, chống tham nhũng, tiêu cực trong công tác cán bộ. Nội dung này có liên quan chặt chẽ trong việc triển khai những nhiệm vụ “bao trùm” trong công tác cán bộ và cuộc đấu tranh phòng, chống tham nhũng, tiêu cực. Đấu tranh phòng, chống tham nhũng, tiêu cực là quan điểm nhất quán, xuyên suốt của Đảng ta, xuất phát từ yêu cầu, nhiệm vụ cách mạng, cuộc đấu tranh phòng, chống tham nhũng, tiêu cực nhằm xây dựng Đảng và hệ thống chính trị trong sạch, vững mạnh. Sau gần 40 năm tiến hành công cuộc đổi mới đất nước, chúng ta càng nhận thức rõ công tác phòng, chống tham nhũng, tiêu cực là nhiệm vụ đặc biệt quan trọng. Đẩy mạnh đấu tranh phòng, chống tham nhũng, tiêu cực trong công tác cán bộ không chỉ là khẩu hiệu mà đã trở thành quyết tâm chính trị được Đảng lãnh đạo toàn diện “tiến hành một

cách kiên quyết, kiên trì, không khoan nhượng, không nương nhẹ, không làm oan, sai, không bỏ lọt tội phạm; rất nghiêm minh, nhưng cũng rất nhân văn, nhân ái, có lý, có tình”.

2. Công tác cán bộ là nội dung quan trọng trong phương thức lãnh đạo của Đảng. Nghị quyết số 28-NQ/TW Hội nghị Trung ương lần thứ sáu, khóa XIII về tiếp tục đổi mới phương thức lãnh đạo, cầm quyền của Đảng đối với hệ thống chính trị trong giai đoạn mới nêu rõ mục tiêu: “Đề cao trách nhiệm của tập thể, phát huy vai trò tiên phong, gương mẫu của cán bộ, đảng viên, người đứng đầu trong thực hiện chủ trương, đường lối của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước, gắn với kiểm soát quyền lực chặt chẽ”⁽²⁾. Phòng, chống tham nhũng, tiêu cực trong công tác cán bộ đòi hỏi mỗi cán bộ, đảng viên phải thực hiện nghiêm túc, đồng bộ những quy định của Đảng về trách nhiệm nêu gương; thực sự là tấm gương sáng, mẫu mực và lan tỏa về trách nhiệm nêu gương.

Văn kiện Đại hội ĐBTQ lần thứ XIII của Đảng nhấn mạnh: “Nêu cao tinh thần tự giác tu dưỡng, rèn luyện đạo đức của cán bộ, đảng viên. Đẩy mạnh giáo dục đạo đức cách mạng, thực hiện thường xuyên, sâu, rộng, có hiệu quả việc học tập, làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh gắn với việc thực hiện các nhiệm vụ chính trị”⁽³⁾. Kiên quyết, kiên trì thực hiện Nghị quyết Hội nghị Trung ương lần thứ tư khóa XI, khóa XII và Nghị quyết Đại hội ĐBTQ lần thứ XIII của Đảng, quy định về xây dựng Đảng gắn với đẩy mạnh học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh bằng các giải pháp mạnh mẽ, quyết liệt, đồng bộ để ngăn chặn, đẩy lùi sự suy thoái về tư tưởng chính trị, đạo đức, lối sống, biểu hiện “tự diễn biến”, “tự chuyển hóa” trong nội bộ. Đó cũng chính là sự tiếp tục nâng cao tinh thần trách nhiệm, phát huy vai trò của đội ngũ cán bộ, đảng viên trong đấu tranh phòng, chống tham nhũng, tiêu cực.

Với vai trò là những “tế bào” cấu thành tổ chức đảng và các tổ chức của hệ thống chính trị, Đảng phải xây dựng được đội ngũ cán bộ, đảng viên có đủ phẩm chất, trình độ, trí tuệ, năng lực, có ý thức tổ chức kỷ luật, tinh thần trách nhiệm cao. Chủ tịch Hồ Chí Minh nêu rõ: “Đảng là gồm các đảng viên mà tổ chức nên. Mọi công việc của Đảng đều do đảng viên làm. Mọi nghị

quyết của Đảng đều do đảng viên chấp hành. Mọi chính sách của Đảng đều do đảng viên mà thấu đến quần chúng. Mọi khẩu hiệu, mọi kế hoạch của Đảng đều do đảng viên cố gắng thực hiện”⁽⁴⁾. Người khẳng định: “Có cán bộ tốt việc gì cũng xong. Muốn việc thành công hay thất bại, đều do cán bộ tốt hoặc kém”⁽⁵⁾.

Vì vậy, nâng cao tinh thần trách nhiệm của cán bộ, đảng viên đối với phòng, chống tham nhũng, tiêu cực trong công tác cán bộ là yếu tố rất cơ bản và có quan hệ đến sự thành bại của công tác phòng, chống tham nhũng, tiêu cực. Đảng ta là đảng cầm quyền; vừa là người lãnh đạo, vừa là người “đẩy tổ” thật trung thành của Nhân dân. Cán bộ, đảng viên, trước hết là người lãnh đạo phải đi đầu trong nâng cao nhận thức, trách nhiệm về tính tiên phong, gương mẫu, xây dựng văn hóa liêm chính, không tham nhũng, tiêu cực; “phải biết trọng liêm sỉ, giữ danh dự, biết xấu hổ khi bản thân và người thân có hành vi tham nhũng, tiêu cực”. Để nâng cao trách nhiệm của mình, cán bộ, đảng viên phải luôn đặt lợi ích của Đảng, của Tổ quốc, của Nhân dân lên trên hết, trước hết. Điều đó thể hiện không chỉ ở lòng tuyệt đối trung thành và sự phấn đấu, hy sinh vì mục tiêu, lý tưởng, mà còn là ý thức trách nhiệm cao trong việc chấp hành chủ trương, đường lối, chính sách, pháp luật của Đảng và Nhà nước về cán bộ và công tác cán bộ.

Mỗi cán bộ, đảng viên “phải làm mực thước cho người ta bắt chước”⁽⁶⁾, “Tự mình phải chính trước, mới giúp được người khác chính”⁽⁷⁾; “Cán bộ Đảng và chính quyền cần biết lãnh đạo thiết thực và xung phong làm gương mẫu”⁽⁸⁾; phải luôn thực hiện tốt phương châm “phụng công, thủ pháp, chí công vô tư”, “vị công vong tư”, “dĩ công vi thượng”. Chủ tịch Hồ Chí Minh chỉ rõ: “Những người trong các công sở đều có nhiều hoặc ít quyền hành. Nếu không giữ đúng Cần, Kiệm, Liêm, Chính thì dễ trở nên hủ bại, biến thành sâu mọt của dân”⁽⁹⁾. Cán bộ, đảng viên nếu sa vào chủ nghĩa cá nhân sẽ dẫn tới tha hóa, biến chất, từ đó mà dẫn đến tham nhũng, tiêu cực, lãng phí, mất dân chủ, độc đoán, chuyên quyền... Do đó, phải không ngừng “nâng cao đạo đức cách mạng, quét sạch chủ nghĩa cá nhân” trong công tác cán bộ.

Khi đề cập nội dung “xây dựng Đảng về đạo đức”, Văn kiện Đại hội ĐBTQ lần thứ XIII của Đảng nhấn mạnh: “Thực hiện nghiêm các

quy định của Đảng về trách nhiệm nêu gương, chức vụ càng cao càng phải gương mẫu, trước hết là Ủy viên Bộ Chính trị, Ủy viên Ban Bí thư, Ủy viên Ban Chấp hành Trung ương⁽¹⁰⁾. Kết luận số 01-KL/TW của Bộ Chính trị về tiếp tục thực hiện Chỉ thị số 05-CT/TW về đẩy mạnh học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh đã nêu rõ yêu cầu: “Cần phải quán triệt, tập trung làm tốt ba nội dung: học tập, làm theo Bác và nêu gương của cán bộ, đảng viên”. Tinh thần trách nhiệm của cán bộ, đảng viên liên quan mật thiết với lý tưởng sống và lẽ sống. Đạo đức cách mạng thể hiện sự thống nhất giữa chính trị với đạo đức; giữa tư tưởng và hành động, lý luận và thực tiễn, giữa nói và làm; thống nhất giữa đức với tài, giữa đạo đức công vụ và đạo đức đời thường... trong các mối quan hệ: với mình, với người, với công việc. Đạo đức cách mạng là động lực để cán bộ, đảng viên vươn lên hoàn thành nhiệm vụ được Đảng và Nhân dân giao phó, vì “tự mình không có đạo đức, không có căn bản, tự mình đã hủ hóa, xấu xa thì còn làm nổi việc gì”⁽¹¹⁾. Học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh để phòng, chống tham nhũng, tiêu cực trong công tác cán bộ “là vô luận trong hoàn cảnh nào, cũng phải quyết tâm đấu tranh, chống mọi kẻ địch, luôn luôn cảnh giác, sẵn sàng chiến đấu, quyết không chịu khuất phục, không chịu cúi đầu”⁽¹²⁾.

3. Công tác cán bộ liên quan đến trách nhiệm của nhiều thiết chế, người có thẩm quyền. Mỗi cán bộ, đảng viên, nhất là những người giữ cương vị lãnh đạo chủ chốt, người đứng đầu trong tổ chức Đảng và các tổ chức của hệ thống chính trị phải nhận thức đầy đủ, quán triệt sâu sắc và thực hiện nghiêm các quy định của Đảng về phòng, chống tham nhũng, tiêu cực, nhất là Quy định số 114-QĐ/TW ngày 11/7/2023 của Bộ Chính trị về kiểm soát quyền lực và phòng, chống tham nhũng, tiêu cực trong công tác cán bộ. Trong đó, phải luôn nâng cao nhận thức về “hành vi tham nhũng, tiêu cực trong công tác cán bộ”, từ “hành vi lợi dụng, lạm dụng chức vụ, quyền hạn”, “hành vi chạy chức, chạy quyền” đến những “hành vi tiêu cực khác” trong công tác cán bộ để kiên quyết phòng, chống. Thường xuyên tu dưỡng, rèn luyện đạo đức, “tự soi, tự sửa”, tinh thần đấu tranh tự phê bình và phê bình, không sa vào tham nhũng, tiêu cực.

Trên thực tế, cán bộ, đảng viên sa vào tệ tham nhũng, tiêu cực có nguyên nhân sâu xa là do suy thoái về tư tưởng chính trị, đạo đức, lối sống. Đảng và Nhà nước ta đã quyết liệt, xử lý nghiêm khắc nhiều cán bộ, đảng viên vi phạm, nhưng tình trạng sai phạm vẫn còn xảy ra, đòi hỏi phải nhìn thẳng vào sự thật, đánh giá đúng sự thật để chỉ rõ nguyên nhân và tìm ra giải pháp khắc phục. Tiêu cực là môi trường làm nảy sinh tham nhũng; tham nhũng tác động trở lại làm trầm trọng hơn tình trạng tiêu cực. Điều đó đòi hỏi phải đặc biệt quan tâm, chú trọng phòng, chống tham nhũng, tiêu cực trong công tác cán bộ gắn với xây dựng, chỉnh đốn Đảng và hệ thống chính trị; với việc học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh; với đánh giá, lựa chọn, bố trí đúng cán bộ, trước hết là cán bộ lãnh đạo, quản lý; phòng, chống suy thoái về tư tưởng chính trị, đạo đức, lối sống, “tự diễn biến”, “tự chuyển hóa” trong nội bộ. Qua đó, giúp cán bộ, đảng viên tự nâng cao sức đề kháng, miễn nhiễm với những thói hư tật xấu, chủ nghĩa cá nhân... trong công tác cán bộ.

Đồng thời, phải gắn với thực hiện nghiêm Quy định số 114-QĐ/TW về kiểm soát quyền lực và phòng, chống tham nhũng, tiêu cực trong công tác cán bộ, như: phát hiện, tiếp nhận thông tin liên quan đến hành vi tham nhũng, tiêu cực trong công tác cán bộ; cung cấp thông tin và thực hiện yêu cầu của cơ quan, tổ chức có thẩm quyền trong quá trình xử lý hành vi tham nhũng, tiêu cực trong công tác cán bộ; bảo vệ và khen thưởng kịp thời những cá nhân phát hiện, phản ánh, cung cấp thông tin, tố cáo hành vi tham nhũng, tiêu cực trong công tác cán bộ; xử lý nghiêm những tố cáo sai sự thật làm ảnh hưởng đến uy tín của người khác.

Tiếp tục hoàn thiện cơ chế, chính sách về quyền và nghĩa vụ, trách nhiệm của cán bộ, đảng viên trong thực hiện các khâu của công tác cán bộ. Quyền hạn đi đôi với trách nhiệm, quyền trao đến đâu phải được kiểm soát đến đó; chức vụ, quyền hạn càng cao thì trách nhiệm càng lớn; quyền lực cần phải được kiểm soát nhằm loại bỏ những cán bộ, đảng viên suy thoái hóa, biến chất ra khỏi bộ máy Đảng và hệ thống chính trị. Đặc biệt coi trọng kiểm tra, giám sát cán bộ, đảng viên từ phía Nhân dân, tạo điều kiện để người dân thực hiện quyền

bãi miễn những đại biểu dân cử không còn xứng đáng với sự tín nhiệm của Nhân dân.

Tình trạng tham nhũng, tiêu cực trong công tác cán bộ được Đảng ta chỉ rõ và cảnh báo là “giặc nội xâm”; là một trong “bốn nguy cơ” đối với Đảng và sự nghiệp đổi mới đất nước, nếu không kịp thời ngăn chặn, đẩy lùi, sẽ trở thành mối đe dọa đặc biệt nghiêm trọng tới vai trò lãnh đạo, cầm quyền của Đảng và sự tồn vong của chế độ ta. Vì vậy, đấu tranh phòng, chống tham nhũng, tiêu cực trong công tác cán bộ là đấu tranh chống giặc nội xâm, loại trừ nguy cơ từ bên trong. Tăng cường trách nhiệm trong công tác này, đòi hỏi cán bộ, đảng viên phải luôn tự hoàn thiện bản thân mình, tu dưỡng, rèn luyện về mọi mặt. Chủ tịch Hồ Chí Minh căn dặn: “Đem lòng chí công vô tư mà đối với người, đối với việc. Quyết tâm làm gương về mặt: siêng năng, tiết kiệm, trong sạch. Chớ kiêu ngạo, tự mãn, tự túc. Nói ít làm nhiều, thân ái đoàn kết”⁽¹³⁾.

Nâng cao trách nhiệm phòng, chống tham nhũng, tiêu cực trong công tác cán bộ của cán bộ, đảng viên không chỉ đòi hỏi sự thống nhất ý chí và hành động của mỗi tổ chức đảng và đội ngũ cán bộ, đảng viên, mà còn đặt ra những yêu cầu rất rõ về bản phận, nghĩa vụ, thể hiện trực tiếp nhất bản lĩnh và dũng khí, với đầy đủ trách nhiệm của cán bộ, đảng viên, để: “Xây dựng đội ngũ cán bộ, trước hết là người đứng đầu có bản lĩnh chính trị vững vàng, có đạo đức trong sáng, năng lực nổi bật, dám nghĩ, dám nói, dám làm, dám chịu trách nhiệm, dám đổi mới sáng tạo, dám đương đầu với khó khăn, thử thách, dám hành động vì lợi ích chung, có uy tín cao và thực sự tiên phong, gương mẫu, là hạt nhân đoàn kết”⁽¹⁴⁾.

Đặc biệt, Nghị định số 73/2023/NĐ-CP ngày 29/9/2023 quy định về khuyến khích, bảo vệ cán bộ năng động, sáng tạo, dám nghĩ, dám làm, dám chịu trách nhiệm vì lợi ích chung sẽ góp phần quan trọng ngăn chặn, từng bước đẩy lùi tham nhũng, tiêu cực; tạo bước chuyển biến rõ rệt để giữ vững ổn định chính trị, phát triển kinh tế - xã hội; củng cố lòng tin của Nhân dân; xây dựng Đảng và hệ thống chính trị trong sạch, vững mạnh toàn diện, xây dựng đội ngũ cán bộ, đảng viên, công chức kỷ cương, liêm chính.

Tổng Bí thư Nguyễn Phú Trọng đã chỉ rõ: “Chúng ta cần thống nhất quan điểm: mục tiêu của công tác phòng, chống tham nhũng, tiêu cực là nhằm làm trong sạch Đảng và bộ máy

nhà nước, để phát triển đất nước. Đây là cuộc đấu tranh chống “giặc nội xâm”, không phải là cuộc đấu giữa các “phe cánh” hay “đấu đá nội bộ”, như có người không hiểu hoặc cố tình xuyên tạc với động cơ sai, dụng ý xấu”. Vì vậy, phòng, chống tham nhũng, tiêu cực trong công tác cán bộ phải được tiến hành với hệ thống nhiệm vụ, giải pháp đồng bộ, quyết liệt hơn, mạnh mẽ hơn và hiệu quả hơn. Mỗi cán bộ, đảng viên phải “đúng vai, thuộc bài”, có tinh thần đoàn kết, thống nhất, “trên dưới đồng lòng, dọc ngang thông suốt” trong ngăn chặn, từng bước đẩy lùi tham nhũng, tiêu cực.

Đẩy mạnh đấu tranh phòng, chống tham nhũng, tiêu cực trong công tác cán bộ không làm nản chí, chùn bước cán bộ, đảng viên, mà chỉ làm chùn bước những ai có động cơ không trong sáng, đã trót “nhúng chàm” và những người không nắm chắc chính sách, pháp luật của Đảng và Nhà nước, thiếu bản lĩnh chính trị, kiến thức và kinh nghiệm. Vì vậy, mỗi cán bộ, đảng viên phải thực hiện đúng chức năng, nhiệm vụ, trách nhiệm, quyền hạn; nắm vững chính sách, pháp luật của Đảng và Nhà nước; quy định về phòng, chống tham nhũng, tiêu cực trong công tác cán bộ. Đây là cuộc chiến “không khoan nhượng”, cán bộ, đảng viên không được phép “chùn chân”, “mỏi gối”, chỉ có tiến, không có lùi, không thể “chững lại”, “tuyệt đối không được chủ quan, thỏa mãn, không được bằng lòng với những kết quả đã đạt được, mà phải kiên quyết, kiên trì đẩy mạnh, tiếp tục làm với một quyết tâm cao hơn, mạnh mẽ hơn và hiệu quả hơn nữa trong thời gian tới”/.

Ghi chú:

(1), (3), (10), (14) Đảng Cộng sản Việt Nam, *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII*, tập I, Nxb CTQG-ST, H.2021, tr.111, tr.183, tr.183-184, tr.187.

(2) Đảng Cộng sản Việt Nam, *Văn kiện Hội nghị lần thứ sáu Ban Chấp hành Trung ương khóa XIII*, Nxb CTQG-ST, H.2022, tr.86.

(4) Hồ Chí Minh, *Toàn tập*, tập 8, Nxb CTQG-ST, H.2011, tr.281.

(5), (9), (11), (13) Sdd, tập 5, tr.280, tr.122, tr.292-293, tr. 217.

(8) Sdd, tập 7, tr.190.

(6), (7) Sdd, tập 6, tr.16, tr.130.

(12) Sdd, tập 11, tr.606.